

המוסד לביטוח לאומי

**חימום
בתי קשישים
בשכונת נחלאות
בירושלים**

"א" בניסן התשמ"ד
3 באפריל 1984

לכבוד
ד"ר ס. לינמן

הנדון: דו"ח סופי של מפעל מיוחד לחימום בתי קשישים בירושלים

מוגש לכם בזה דו"ח מסכם של פרויקט מיוחד לחימום בתי קשישים בשכונת "נחלאות" בירושלים, שנערך במסגרת המפעלים המיוחדים של המוסד לביטוח לאומי בחורף 1983. הפרוייקט, שנערך בשיתוף עם המחלקה לשירותים חברתיים בעיריית ירושלים ומשרד העבודה והרווחה, סייע רבות להבנת היבטים שונים של הבעיה, כגון צורת חימום ~~המיועדת לביטוח לאומי~~ החימום שברשותם. דרכים להשגת דלק לחימום הדירה, מידת העזרה הנדרשת להם, שעות ומועדי החימום וכו'.

טיוטת הפרסום, שהופצה בקרב הגורמים הקהילתיים הנוגעים בדבר עוד בשלהי שנת 1983, סייעה לגיבוש מערך העזרה לחימום דירות קשישים בחורף 1984, לרבות כללים ותנאים לזכאות.

אני ריקוה, שפרסום זה יתן תאוצה לרעיון של גיבוש מסגרת חוקית ומנהלית להסדרת נושא הסיוע לחימום דירות קשישים באזורים הקרים.

הלידורי המחקרי נערך על ידי מר יעקב צוקה ובסיועה של גב' מרים שמלצר, מהאגף למחקר ולתכנון.

תודתי להם, לשותפים בעיריית ירושלים ובמשרד העבודה והרווחה; למינהלת השכונה ב"נחלאות", וכן לתלמידי בתי הספר התיכוניים "רחביה" ו"בויאר" על עזרתם המועילה בניצוע השירות הניסיוני.

ב ב ר כ ה
ח ה
שלמה כהן
האגף למחקר ותכנון

המוסד לביטוח לאומי

אגף מחקר ותכנון

חימום בתי קשישים

בשכונת נחלאות בירושלים

סיכום מפעל נסיוני

מאת:

יעקב צדקה

מרים שמלצר

ירושלים, ינואר 1984, שבט התשד"מ

ה ק ד מ ה

חברת זו כוללת סיכום המפעל הנסיוני לחימום דירות קשישים שנערך בשכונת הנחלאות בירושלים בחורף 1983, שהיה חורף קר במיוחד. הפרוייקט נערך במסגרת המפעלים המיוחדים של ענף זקנה ושאיירים והיו שותפים לו בנוסף למוסד לביטוח לאומי גם משרד העבודה והרווחה, עיריית ירושלים, המועצה לשירותים חברתיים ומנהלת שכונת נחלאות. הניסוי לווה במחקר ע"י אגף מחקר ותכנון והתבסס על דאיון אישי של מדגם גדול מכלל הקשישים בשכונה, ובדק היבטים שונים של סוגיית החימום, דפוסי חימום הדירה (מספר שעות חימום, טמפרטורה), אפשרויות השגת הדלק ודפוסי העזרה הקיימים לנזקקים ועוד. כן נעשה ניסיון לאמוד את היקף האוכלוסייה שתהיה זכאית לגימלת חימום עפ"י מספר הגדרות אלטרנטיביות של כללי זכאות הן בשכונה הנחקרת והן בקנה מידה ארצי באזורים הקרים מאוד למרות המגבלות הסטטיסטיות הכרוכות בכך. ממצאים אלה סייעו להעמקת הידע וההבנה של הנושא והיו לעזר רב בקבלת החלטות להרחבת השרות בחורף הנוכחי, וכך הערכת השירותים הפורמליים וההתנדבותיים למתן שרות יעיל יותר ועפ"י קריטריונים שיטתיים ומוגדרים. את ביצוע המפעל הנסיוני לרבות ההערכה המחקרית ליוו מר יעקב צדקה וגב' מרים שמלצר, מאגף מחקר ותכנון ועל כך נתונה להם תודתי. תודה גם לגב' אירית בראון, מהאגף לעיבוד נתונים אוטומטיים של המוסד שהכינה את העיבודים הממוכנים במועד ובמסירות רבה.

תודה גם לגופים השונים בקהילה שנטלו חלק בביצוע הפרוייקט ובמיוחד לגב' חנה דסקל יו"ר המועצה לשירותים חברתיים שרק בזכות יוזמתה, מסירותה ואמונתה יצאה התכנית לפועל.

ב. ב. ר. כ. ה.

שלמה כהן
מנהל מחלקת המחקר

תוכן העניינים

מס' עמוד

1	מבוא
5	האוכלוסיה
5	זכאות
8	אמצעי חימום
10	אמצעי החימום המועדף
11	שביעות רצון מאמצעי החימום
12	יכולת הניידות של הקשיש ודרכי השגת הדלק
13	שיטות אספקת הדלק
14	עזרה בהפעלת מכשיר החימום
15	תקינות המכשיר
16	שעות החימום
18	שעות חימום מספיקות
19	הטמפרטורה להפעלת המכשיר
21	סיכום הממצאים העיקריים
25	נספח לוחות

עקב עליתם המחירה של מחירי הדלק בשנה האחרונה עלתה ההוצאה הכספית לחימום ביתי בחודשי החורף והפכה לנטל כספי כבד, כשהנפגעים מכך הם אוכלוסיות מעוטות הכנסה, משפחות מרובות ילדים עם ילדים רכים וכמוכר גם אוכלוסיית הקשישים, הרגישים במיוחד להשפעות של קור כבד על בריאותם.

ההוצאה הכספית לחימום בחודשי החורף משתנה בהתאם לאיזור המגורים. ככל שאיזור המגורים קר יותר, יש צורך בשעות חימום נוספות, ולכן ההוצאה הכספית למשפחה גדולה יותר, ככל שאיזור המגורים קר יותר.

זהו האיזורים הקרים מורכב וקשור למרכיבים אקלימיים שונים כגון: רמת הטמפרטורה, מצבו הטופוגרפי של הישוב, עוצמת הרוחות, כיוונים ועוד. לשם הפשטות והאחידות נהוג להשתמש לצורך זה ברמת הטמפרטורות, למרות שיש ספקות לגבי תקפותה כמדד, עם זאת, מדד זה משקף במובהק את "עומס" הקור באזורים וביושבים השונים. לצרכים אובליקטיביים נהוג לחלק את איזורי הארץ לפי הטמפרטורה המכסימאלית הממוצעת בחודש ינואר - החודש הקר ביותר במשך השנה. איזורים קרים מאוד הם האיזורים, שבהם הטמפרטורה היומית הממוצעת בחודש ינואר אינה עולה על 10° צלסיוס, ואילו האיזורים הקרים הם אלה, שהטמפרטורה הממוצעת שלהם בחודש ינואר אינה עולה על 16° צלסיוס. אך יודגש שזו חלוקה שרירותית, אם כי מקובלת. ניתן כמוכר להציע קשת רחבה של מדדים אלטרנטיביים בהתאם למשאבים הכספיים העומדים לרשות החברה ובהתאם למדיניות הסינוע שתינקט.

חלוקת הארץ לאזורים קרים על פי מדד זה היא כדלקמן:

<u>אזורים קרים</u>	<u>אזורים קרים מאוד</u>
איזור עמק החולה	איזור הרי יהודה
איזור חצור	גליל עליון מזרחי
איזור עמק יזרעאל	איזור יחינם
איזור לוד	איזור אילון
איזור גרר	איזור הר-הנגב
איזור בשור	
איזור באר-שבע	

משרד העבודה והרווחה סבור, שבממוצע יש לחמם דירה 80 עד 120 יום בשנה⁽¹⁾: באזורים "לא קרים" יש לחמם כ-80 יום, ובאזורים "קרים מאוד" יש לחמם 120 יום. מספר שעות החימום הדרושות ביום נע בין 8 באזורים "לא קרים" ל-16 באזורים "הקרים מאוד".

(1) תזכיר משרד העבודה והרווחה ("מענק חימום באזורים הקרים במדינה").

להלן נתונים ארציים המתייחסים ליולי 1983 על מספר הקשישים והאלמנות הגרים באזורים שהוגדרו כקרים וכקרים מאוד, תוך אבחנה בין מקבלי השלמת הכנסה (הטבה סוציאלית) לבין אלה שאינם מקבלים אותה. קבלת השלמת הכנסה היא אינדיקציה לרמתם הכלכלית של הקשישים.

לוח 1 : התפלגות הקשישים המקבלים קצבאות והשלמת הכנסה באזורים "קרים" ו"קרים מאוד"

מקבלי השלמת הכנסה			מקבלי קצבאות			האיזור
מקבלי קצבת שארים	סך-הכל קשישים במשפחות אלה	מקבלי קצבת זקנה	מקבלי קצבת שארים	סך-הכל קשישים במשפחות אלה	מקבלי קצבת זקנה	
8,799	37,650	25,774	14,824	82,868	51,186	<u>סך-הכל</u>
4,858	21,979	15,175	8,596	49,264	30,842	<u>סה"כ באזורים "קרים מאוד"</u>
3,793	17,940	12,506	7,148	42,283	26,606	הרי יהודה
222	924	615	417	2,234	1,294	גליל עליון מזרחי
304	1,292	831	388	1,829	1,122	איזור יחיעם
57	288	183	91	774	450	איזור אילון
482	1,535	1,040	552	2,144	1,370	הר-הנגב
3,941	15,671	10,599	6,228	33,604	20,344	<u>סה"כ באזורים "קרים"</u>
179	586	403	350	3,019	1,750	עמק החולה
72	244	165	132	569	344	איזור חצור
354	1,504	1,013	709	6,222	3,624	עמק יזרעאל
1,250	4,525	3,093	1,995	9,911	5,934	איזור לוד
165	571	355	215	896	526	איזור גרר
178	731	478	253	1,241	757	איזור בשור
1,743	7,510	5,092	2,574	11,746	7,409	איזור באר שבע

לוח (1) מוכיח, שמספר המשפחות הקשישות, המקבלות קצבת זקנה מהביטוח הלאומי על פי ההגדרה הגילית המקובלת במוסד (65 בגבר, 60 באשה), המתגוררות באזורים "קרים מאוד" הוא כ-31 אלף, מספר הקשישים החיים במשפחות אלה מסתכם בכ-50 אלף. באזורים "קרים מאוד" מתגוררות גם כ-8,500 אלמנות המקבלות קצבת שארים מהמוסד לביטוח לאומי, שרובן (כ-65%) מעל גיל 60. ב"אזורים קרים" מתגוררות כ-20 אלף משפחות קשישים, שחיים בהם כ-34 אלף קשישים. כן מתגוררות באזורים אלה כ-6,000 אלמנות, מרביתן קשישות.

התייחסות לקשישים מעוטי הכנסה בלבד, כפי שבאה לידי ביטוי בקבלת השלמת הכנסה (הטבה סוציאלית לשעבר), מלמדת שמספר המשפחות הקשישות המתגוררות באזורים "קרים מאוד" מסתכם בכ-15 אלף, שהם כ-50% מכלל המשפחות הקשישות המתגוררות באזורים אלה, ושמספר הקשישים החיים במשפחות אלה מגיע לכדי 22 אלף. אם נוסף להן גם את האלמנות הקשישות המקבלות קצבת שארים, יגיע מספר המשפחות הקשישות מעוטות ההכנסה המתגוררות באזורים "קרים מאוד" לכדי 18 אלף. מרבית הקשישים החיים באזורים ה"קרים מאוד" מתגוררים בירושלים ובסביבתה - כ-80%.

באזורים "קרים" מתגוררים 14,000 קשישים (כולל אלמנות קשישות) מעוטי הכנסה, מחצית הקשישים כ-50% מתגוררים באיזור באר-שבע.

הוצאות החימום גדלו מאוד בעשור האחרון לנוכח האמרת מחירי הדלק מאז מלחמת יום הכיפורים. לא מצויים בידינו נתונים בדוקים ומהימנים על גובה ההוצאות לחימום הדירה בחורף. אולם על פי אומדנים גולמיים המתבססים על נתוני הוצאות המשפחה ב-1980/81, השינויים במחירי הדלק ומדד חימום עפ"י אזורי אקלים שונים⁽²⁾ מצביעים על הוצאה שנתית ממוצעת של כ-12 אלף שקלים למשפחה ממוצעת בארץ, ואילו באזורים ה"קרים מאוד" נאמדת ההוצאה השנתית הממוצעת למשפחה בכ-20 אלף שקלים, במחירי יולי 1983.

בראשית חורף תשמ"ג, שהיה חורף קשה במיוחד, פנה הארגון הירושלמי (מועצת האיגודים לשירותי רווחה וקהילה על יד עיריית ירושלים) למוסד לביטוח לאומי ולמשרד העבודה והרווחה בבקשה לסייע לו במימון ההוצאות הגדולות הכרוכות במתן עזרה לחימום בתי הקשישים. בשלהי החורף נענו המוסד לביטוח לאומי ומשרד העבודה והרווחה לבקשה להשתתף במימון הסיוע, ואף נערך סקר בשכונת נחלאות. מטרת הסקר היתה לבדוק את השימוש באמצעי חימום שונים, את צורת הסיוע ויעילותו ואת האפשרות להרחיב מפעל זה בהתאם לקריטריונים אוניברסאליים באזורים אחרים ולאוכלוסייה קשישה רחבה יותר.

(2) פרופ' עזרא זוהר "ימי העלות וימי הסקה כביטוי לעומס הקור בחורף בישראל".

הסקר נערך בשכונת נחלאות, מאחר שבשכונה זו קיימת רשת מתנדבים טובה הנעזרת במנהלת השכונה ועובדת סוציאלית לאיתור הקשישים הנזקקים. לאחר שסוכם עם כל הגורמים המעורבים בנושא על עריכתו, הוכן שאלון על ידי אגף המחקר והתכנון של המוסד לביטוח לאומי, והוכנסו בו שינויים אחדים לאור הערותיהם של המשתתפים בוועדת היגוי מיוחדת, שהוקמה למטרה זו ואשר כללה את נציג העירייה, את נציג משרד העבודה והרווחה, את נציגת מועצת האיגודים לשירותי רווחה ואת נציג מנהלת השכונה. במקביל התבקשה עיריית ירושלים להמציא רשימת קשישים (גברים מעל 65 ונשים מעל 60) מעודכנת (כתובות מדויקות ומספר ת.ז.) בשכונת נחלאות. על כל שאלון הופיע שם המרואיין, מספר ת.ז. וכתובת מדויקת.

מאחר שהסקר החל להתבצע בסוף החורף (ינואר 1983) ובאמצעים מצומצמים, הוחלט לבצע את הראיונות במהירות (באמצעות מספר גדול של מראיינים). מנהלת השכונה והארגון ההתנדבותי הבטיחו לגייס מראיינים מתנדבים. המראיינים האלה היו תלמידי בתי הספר התיכוניים הגמנסיה העברית ובוניאר (כיתות י"א). בשנים קודמות כשלמדו בכתות ט', י', חילקו נפט בשכונה במסגרת התנדבותית. ברור היה, שגיוס מתנדבים צעירים עלול לפגוע באיכות תוצאות הסקר, אך היה הכרח להיעזר בהם בנסיבות שנוצרו. נציגי אגף המחקר והתכנון פנו בעזרת הארגון ההתנדבותי ומנהלת השכונה להנהלות בתי הספר בבקשה לאפשר לתלמידים ליטול חלק פעיל בראיון הקשישים בשכונה, ואומנם בתי הספר נענו לכך והסכימו לשתף פעולה.

על פי סיכום עם נציגות בתי-הספר, ניתנה הדרכה לתלמידי כיתות י"א בין כותלי בתי-הספר (בשעות שנקבעו מראש) על ידי עובדי אגף המחקר והתכנון של המוסד לביטוח לאומי. הראיון בכל בית קשישים בוצע על ידי צמד תלמידים. לכל זוג ניתן מספר שאלונים, שבהם צויינו כאמור, שמות המרואיינים, מספר ת.ז. שלהם והכתובות המדויקות. כן צורף לכל שאלון מכתב הסבר למרואיין על מטרת הסקר המבקשו להשתתף בסקר ולענות על השאלות שישאל על ידי התלמידים המראיינים. לפני היציאה לשדה נעשתה פעולת הכנה מוקדמת על ידי אגף המחקר והתכנון של המוסד, מנהלת השכונה וארגון המתנדבים, שהפיצו מכתבי הסבר בשכונה ובמועדוני הקשישים על מטרת הסקר, בבקשה להיענות למראיינים.

האוכלוסייה

בשכונת נחלאות 706 בתי אב, שבראשם עומד קשיש, מתוכם נחקר מדגם מייצג של 556 בתי-אב(שבראשם עומד קשיש), ותוצאות הראיון היו כדלקמן :

לוח 2 : הקשישים שרואיננו ושלא רואיננו והסיבות לאי-ראיון.

נפטר	הסיבות לאי-ראיון					לא רואיננו	רואיננו	המדגם	
	סרבו להתראיין	עברו דירה	בתי-חולים בתי-אבות	כתובת לא עדכנית	לא רואיננו				
15	34	45	68	87	249	307	556	במספרים	
3	6	8	12	16	45	55	100	באחוזים	

55% מן הקשישים שעלו במדגם רואיננו, ו-45% לא רואיננו. הסיבות העיקריות לאי ביצוע הראיון היו כתובות לא עדכניות (16%) וכך השיעור הגבוה (12%) של קשישים שאינם גרים עוד בקהילה (בתי-חולים, ובתי-אבות). בסה"כ רואיננו, איפוא, 307 בתי-אב קשישים. מחצית ויותר מן האוכלוסייה שרואיננה (57%) היו קשישים מעל גיל 70, ו-54% היו קשישים מקבלי השלמת הכנסה (הטבה סוציאלית לשעבר). זאת לעומת 45% באוכלוסיית הקשישים הכללית.

התפלגות האוכלוסייה לפי "צורת מגורים" מעלה כי, 49% מאוכלוסיית הסקר גרים לבד, 36% גרים עם בן-זוג בלבד, ו-15% גרים עם אחרים (כגון : קרוב משפחה). כמו כן נבדק "כושך נידות" של האוכלוסייה. 40% השיבו שלהם כושך נידות טוב, (כלומר שהם חופשיים לחלוטין בתנועותיהם), 52% נמצאו מוגבלים בניידות (חופשיים בתנועותיהם בסביבות הבית, ללא עזרת הזולת), ו-8% מרותקים לבתיהם.

זכאות

המטרה המרכזית של הסקר היתה, כאמור, לבחון היבטים שונים של חימום דירות הקשישים בחורף, לרבות היקף הנזקקים, אמצעי החימום, צורת הסיוע ומצבם הכלכלי של הנזקקים. אחת הבעיות המרכזיות, שהנחו את חברי ועדת ההיגוי היתה קביעת קריטריונים לזכאות בסיוע, היה ברור לכל, שכל הגדרה הנה שרירותית ובעלת השלכות שונות על היקף הזכאים ועל גודל המשאבים שידרשן. עם זאת, סוכם על קביעת כללי סיוע לצורך הניסודי הספציפי, מתוך כוונה שהמחקר המלווה יתייחס גם להגדרות הלופיות רלוונטיות נוספות, שיאפשרו התייחסות כוללת ורחבה יותר לבעיית החימום לקשישים בעת הדיונים על הפעלת מערך סיוע לקשישים בקנה מידה ארצי.

מרכיבי הזכאות

1. מקבלי השלמת הכנסה - מהמוסד לביטוח לאומי (הט"ס).
2. גיל (גברים בגיל +65 ונשים בגיל +60).
3. מנהל משק בית עצמאי - גר לבד או עם בן-זוג בלבד.
4. * נכות או מצב בריאות ירוד.

לפי מרכיבים אלה נקבעו 4 הגדרות של זכאות :

- זכאות (1) - כל קשיש שנתקיימו בו התנאים : (1) מקבל השלמת הכנסה
(2) גיל
(3) משק בית עצמאי
(4) מצב בריאותי ירוד.
- זכאות (2) - כל קשיש שנתקיימו בו התנאים : (1) מקבל השלמת הכנסה
(2) גיל
(3) משק בית עצמאי
- זכאות (3) - כל קשיש שנתקיימו בו התנאים : (1) מקבל השלמת הכנסה
(2) גיל
- זכאות (4) - כל קשיש שנתקיימו בו התנאים : (2) גיל
(3) משק בית עצמאי
(4) מצב בריאותי ירוד

* הכוונה לנכות גלויה לעיני שבה הבחין המראיין ולמצב בריאותי ירוד, עליו הצהיר המראיין בפני המראיין.

לוח 3 :: התפלגות הקשישים, לפי הגדרות זכאות וגיל

בעלי זכאות	סך הכל	ג י ל		
		70-60	79-71	80+
סך הכל	307	134	102	71
באחוזים	100	100	100	100
סך הכל בעלי זכאות (1)	41	13	10	18
אחוז הזכאים	13	10	10	25
אחוז המקבלים	6	2	5	15
סך הכל בעלי זכאות (2)	141	52	41	48
אחוז הזכאים	46	39	40	68
אחוז המקבלים	16	8	14	32
סך הכל בעלי זכאות (3)	165	63	48	56
אחוז הזכאים	54	47	47	79
אחוז המקבלים	18	10	16	37
סך הכל בעלי זכאות (4)	51	13	16	22
אחוז הזכאים	17	10	16	31
אחוז מקבלים	7	2	7	17

הלוח מוכיח, שהיקף הזכאים משתנה במידה משמעותית בהתאם להגדרת הזכאות, ככל שהתנאים הקובעים את הזכאות רבים וחמורים יותר, כך קטן אחוז הזכאים.

ההגדרה המחמירה ביותר היא, כמובן, "זכאות (1)" לפיה הזכאות מותנית בקיומם של כל ארבעת התנאים: קבלת הט"ס, גיל, מצב בריאותי ירוד ומגורים עצמאיים. אחוז הזכאים על פי הגדרה זו מגיע ל-13% מכלל המרווינים אך אם נסיר את מגבלה "4" (מצב בריאות ירוד) ונעניק את הסיוע לכל קשיש שמתקיימים בו שלושת התנאים: גיל, הט"ס, מגורים עצמאיים - "זכאות (2)", מבלי להתחשב במצב הבריאות, כי אז אחוז הזכאים יעלה ל-46%. זאת לעומת כ-54% הזכאים להטבה סוציאלית. כלומר, שהזכאות תוקנה לכל קשיש בעל הכנסה נמוכה המנהל משק בית עצמאי.

ההגדרה הרחבה ביותר היא זו של "זכאות (3)", לפיה הזכאות מוקנית לקשיש על פי גיל (65 לגברים, 60 לנשים) וקבלת השלמת הכנסה - הט"ס. ואומנם שיעור הזכאים לפיה מגיע ל-54%, דהיינו כלל מקבלי השלמת הכנסה.

מימצאים אלה מעידים על חשיבותו הרבה של גורם הבריאות לקביעת היקף הזכאות. אולם יש לזכור שגורם זה לא נקבע בסקר זה בדרך מקצועית, אלא התבסס על התרשמות המראיינים ועל דיווח המרואייין ובני-משפחתו, שנוטים באופן טבעי להפריז בתיאור מצב בריאותו הקשה של הקשיש. משום כך יש להתייחס בזהירות רבה מאוד למימצאים אלה, שגם מבחינה פרקטית אנו סבורים יהיה קשה מאוד לבסס מערך זכאות לחימום על מצב בריאותו של הקשיש, כך שהגורם הדומיננטי בקביעת הזכאות יהיה קרוב לודאי גם בעתיד כמו בעבר, מצבו הכלכלי של הקשיש וצורת מגוריו.

בהנחה זו, הרי שהגורם העיקרי הקובע את שיעור הזכאים לסיוע הוא מצבו הכלכלי של הקשיש. באזורים בהם מספר המשפחות הקשישות המתקיימות מקצבת הביטוח הלאומי גדול היקף הנזקקות לסיוע בחימום יגדל בהתאם וההיפך בשכונות ובאזורים מבוססים, יחסית.

בדיקת ההתפלגות לפי גיל מורה, שלגילו של הקשיש יש השפעה גדולה על היקף הזכאות, על פי כל אחת מהגדרות הזכאות שהוצעו. ככל שהגיל גבוה יותר, עולה שיעור הזכאים, זהו פועל יוצא משתי סיבות עיקריות: מצב בריאות ירוד בגיל גבוה, ומצב כלכלי ירוד יותר של קשישים בגיל גבוה יותר. ביטוי לכך אפשר למצוא בבדיקת היקף הזכאות על פי שתי ההגדרות הראשונות.

עוד אפשר לראות מהלוח שהגופים הוולונטאריים הפועלים, עם כל מסירותם לנושא מתקשים לספק את הצרכים הגדולים לחימום דירות הקשישים, אפילו בשכונת נחלאות, שבה נערך הסקר, ושאליה הופנו משאבים גדולים יותר. רק כשליש עד מחצית הצרכים סופקו על פי כל אחת מהגדרות הזכאות. מרבית הקשישים, עליהם חלות ההגדרות החמורות ביותר, לא נהנו מהסיוע. יש בכך כדי להצביע על מגבלות במתן שירות בהיקף רחב באמצעות גוף וולונטארי הנתון למגבלות תקציביות ולוגיסטיות גם יחד.

אמצעי חימום

מרבית האוכלוסייה הנחקרת מחממת את הדירה בחורף בתנורי נפט כ-77%. כ-9% ממנה משתמשים בתנורי חשמל, והסקה מרכזית או דירתית יש אצל 6% מהנחקרים. אולם מן

הראוי. לזכור, ששכונת נחלאות שכונה ותיקה שנוסדה בתקופה שחימום באמצעות הסקה מרכזית עדיין לא היה נפוץ. ולכן גם האפשרויות ליצור מערכת חימום מתאימה באמצעי זה מוגבלת. משום כך קשה להניח שהתפלגות הקשישים בשכונת נחלאות לפי אמצעי החימום מייצגת את כלל האוכלוסייה הקשישה באזורים "הקרים מאוד", אם כי ניתן לשער, שתנורי הנפט והחשמל הם עדיין המקובלים והנפוצים יותר, מכל אמצעי אחר. תופעה מדאיגה שנמצאה בסקר, הוא השיעור הגבוה של משפחות קשישים, החסרים אמצעי חימום כלשהו, כ-8%, וזאת בנוסף על אלה שאמצעי החימום שברשותם איננו תקין. נראה לנו, שאספקת אמצעי חימום בסיסי חייבת לעמוד בעדיפות ראשונה בכל מערך סיוע לחימום דירות קשישים. כך יש לזכור, שגם לאחר שיש אמצעי חימום לא תמיד מחממים כפי שנדרש בגלל העלות הגבוהה של מחירי הדלק ו/או החשמל.

לוח 4 : אמצעי החימום לפי דרגת הזכאות

אמצעי חימום בפועל (כ- % מסך-הכל)		סך - הכל		בעלי זכאות		
ללא אמצעי חימום	הסקה	תנור חשמל	תנור נפט	באחוזים	במספרים מוחלטים	
8	6	9	77	100	307	
17	2	10	71	100	41	סך הכל בעלי זכאות (1)
16	-	-	84	100	19	מקבלים
9	6	8	77	100	141	סך הכל בעלי זכאות (2)
10	-	2	88	100	49	מקבלים
8	8	9	75	100	165	סך הכל בעלי זכאות (3)
10	-	2	88	100	56	מקבלים
13	4	10	73	100	51	סך הכל בעלי זכאות (4)
14	-	-	86	100	22	מקבלים

אפשר לראות שמרבית האוכלוסייה (77%) משתמשת בתנורי נפט, גם כאשר לפי כל אחת מהגדרות הזכאות השונות ניתן לראות שרוב המרואינים משתמשים בתנורי נפט 73-77 אחוז. כמו כן ניתן לראות ששיעור גבוה של מקבלי סיוע רוכם נמצא בין אלה המשתמשים בתנורי נפט. בזכאות (1) 84%, בזכאות (2) 88%, בזכאות (3) 88%, בזכאות (4) 86%.

יש לצייין את העובדה, שלחלק מהאוכלוסייה אין כלל אמצעי חימום לפי הגדרת זכאות (1), המחמירה ביותר, ל-17% אין כל אמצעי חימום. לפי הגדרת זכאות (2) ל-9%, לפי הגדרת זכאות (3) ל-8%, ולפי הגדרת זכאות (4) ל-13%, ללא אמצעי חימום. חלק מהאוכלוסייה, שהצהירו כי היא חסרת אמצעי חימום, מקבלים כיום סיוע בפועל (כמו אספקת נפט על ידי מתנדבים). מכאן, שעם הענקת הסיוע יש צורך לוודא ולדאוג לכך שאמצעי חימום יימצא ברשות הקשיש.

אמצעי החימום המועדף

במסגרת הסקר נבדקה גם מהו אמצעי החימום המועדף לעומת אמצעי החימום שמשתמשים בו בפועל. נמצא, שמרבית הנחקרים (61%) מעדיפים את תנור הנפט כאמצעי חימום לדירתם בחורף.

לוח 5 : אמצעי החימום המועדף, לפי אמצעי החימום בפועל

אמצעי חימום מועדף (כ- % מסך-הכל)					סך הכל		אמצעי חימום בפועל
לא ידוע	הסקה	חשמל	נפט	באחוזים	במספרים מוחלטים		
8	14	17	61	100	307	סך הכל	
-	12	14	74	100	235	נפט	
-	14	52	34	100	29	חשמל	
-	69	21	7	100	19	הסקה	
				100	24	חסרי אמצעי חימום	

מסתבר, ש-74% מן המחממים בתנור נפט, שהוא כאמור אמצעי החימום העיקרי של בתי הקשישים כיום, מעדיפים להמשיך להשתמש בתנור נפט. 52% מן המחממים בתנור חשמל מעדיפים להמשיך להשתמש בתנור חשמל. 69% מן המשתמשים בהסקה (או גז) מעדיפים להמשיך להשתמש בהסקה.

יש קשר חזק בין אמצעי החימום שמשתמשים בו בפועל לבין אמצעי החימום המועדף (הקשר פחות חזק כשמדובר בתנור חשמלי). כדי לבדוק זאת נשאלו המרואיינים על הסיבות להעדפתם את אמצעי החימום השונים.

לוח 6 : סיבות להעדפה לפי אמצעי חימום בפועל

אחר	סיבות להעדפה (כ- % מסך הכל)				סך הכל		אמצעי חימום בפועל
	מחמם טוב	קל להפעלה	זול יותר	באחרזים	במספרים מוחלטים	במספרים מוחלטים	
27	4	19	27	100	235	תנור נפט	
10	7	31	28	100	29	תנור חשמלי	
5	-	21	11	100	19	הסקה	

הסיבות השכיחות להעדפת תנור נפט הן היותו זול יותר (27%) וההרגל להשתמש במכשיר (23%). כשמהובר בתנור חשמלי, ההרגל להשתמש במכשיר (28%) קל יותר להפעלה (31%). הם הסיבות השכיחות ביותר לשימוש בו. ההעדפה לשימוש בהסקה נובעת בעיקר מהרגל (63%) ומחיותו קל להפעלה (21%).

לוח 6 מלמד שהאמצעי המועדף קשור קשר חזק לאמצעי החימום הקיים בפועל. הדבר נובע כנראה מגישה שמרנית, כלומר - שאוכלוסייה קשישה מעדיפה לא לשנות את אמצעי החימום, ולא לדווקא משיקולים כלכליים או טכניים. דומה, שיש לקחת זאת בחשבון בכל התכנון אפשרי של מערך סיוע בחימום לקשישים.

שביעות רצון מאמצעי החימום

לוח 7 : שביעות רצון מאמצעי החימום, לפי אמצעי החימום בו משתמשים

ללא אמצעי חימום	אמצעי חימום בפועל (כ- % מסך-הכל)				סך הכל		שביעות רצון
	הסקה	תנור חשמלי	תנור נפט	באחרזים	במספרים מוחלטים	במספרים מוחלטים	
100	100	100	100	100	307	סך הכל	
-	63	38	60	54	165	שבע רצון	
-	37	62	40	38	118	לא שבע רצון	
-	-	-	-	8	24	איך תשובה	

נבדקה מידת שביעות הרצון של המרואילינים מאמצעי החימום שברשותם. מסתבר, ששביעות הרצון גבוהה אצל המשתמשים בהסקה (63%) ובתנור נפט (60%) יותר מאשר אצל המשתמשים

בתנור חשמלי (38%). התפלגות זו עולה בקנה אחד עם העדיפויות לגבי אמצעי החימום כפי שהוצגו לעיל. הובעה שביעות רצון משימוש בתנור נפט ובהסקה מרכזית לעומת זאת הובעה אי שביעות רצון בולטת משימוש בתנור חשמל, דבר התואם את העדיפות הנמוכה, יחסית, שניתנה לאמצעי זה באוכלוסייה הנבדקת.

יכולת הניידות של הקשיש ודרכי השגת הדלק

הדעת נותנת, שאמצעי החימום הנמצא בשימוש של הקשיש וכן דרכי השגת האנרגיה לחימום הדירה צריכים להיות מושפעים מכושר ניידותו של הקשיש. הלוחות שלהלן חושפים את הקשרים בין אמצעי החימום הקיים ודרכי השגת הדלק לבין כושר ניידותו של הקשיש. אולם מסתבר, שאין הבדלים משמעותיים בין "המוגבלים בניידות" ו"החופשיים בניידות" באמצעי החימום הקיים ברשותם.

לוח 8 : אמצעי חימום בפועל לפי כושר ניידות

כושר הניידות		סך הכל	אמצעי חימום בפועל
חופשי בניידות	מרותקו או מוגבל בניידות		
122	185	307	סך הכל: במספרים מוחלטים
100	100	100	באחוזים
77	76	76	נפט
16	15	16	חשמל והסקה
7	9	8	אין אמצעי חימום

כן נבדק, האם יש השפעה לרמת הניידות על דרך הובלת הנפט (או הגז והדלק) לבית הקשיש (ר' לוח 9).

לוח 9 : דרך הובלת הדלק לבית הקשיש לפי כושר ניידות

כושר ניידות			סך הכל	מוביל הדלק לקשיש הזקוק לו
מרותק לבית	מוגבל לסביבות הבית	חופשי		
21	148	114	283	סך-הכל: במספרים מוחלטים
100	100	100	100	באחוזים
-	11	36	20	הקשיש ו/או בת הזוג
33	39	15	29	מתנדבים ומנהלת השכונה
62	37	44	42	קרוב משפחה
5	13	5	9	שכנים

מהלוח ניתן ללמוד, שככל שרמת הניידות נמוכה יותר התלות בהובלה גבוהה יותר. 36% מן ה"חופשיים" בניידות - מובילים את הנפט (הדלק או הגז) לביתם ללא עזרה, רק 11% מן "המוגבלים לסביבות הבית" מובילים את הנפט לביתם בכוחות עצמם. המרותקים לבית כמוכן אינם יכולים לעסוק בהובלה בכוחות עצמם.

כך יש לציין, "שעיקר הסיוע בהובלת הדלק לבית הקשיש ניתן על ידי קרובי משפחה. 44% מן החופשיים בניידות, 37% מהמוגבלים לסביבות הבית ו-67% מהמוגבלים בניידותם מקבלים דלק לביתם על ידי קרובי משפחה. מאחר ששירותי המתנדבים ניתנים רק לחלק מהאוכלוסייה הנחקרת, ברור שיחסית קטן מספר הנהנים משירותי המתנדבים והסיוע בהובלת דלק לבית הקשישים מתבסס בעיקרו על קרובי משפחה. 15% מן החופשיים בניידותם, 39% מן המוגבלים בניידות ו-33% מהמרותקים לביתם נהנים מסיוע המתנדבים בהובלת הדלק לבית הקשיש. כלומר, שבולטת פה מגמה של מיקוד הסיוע המאורגן למקרים הקשים יותר, שעה שהשירות בכללותו נותן מענה חלקי בלבד לבעיה הקשה של סיוע לקשישים באזורים קהלים.

שיטות אספקת הדלק

המרואינים נשאלו היכן הם נוהגים לקנות את הנפט (הדלק) הדרוש להם לחימום הדירה בחורף. הלוח הבא מציג את מקום רכישת הנפט לפי כושר הניידות של המרואיין.

לוח 10 : מקום רכישת הדלק לפי כושר הניידות

צורת אספקת הדלק (כ- % מסך-הכל)							סך הכל	כושר ניידות
לא ידוע ואחר	רכישה ממכונת או מעגלה ליד הבית	רכישה מתחנות דלק	אספקה על-ידי מתנדבים	באחוזים	במספרים מוחלטים	סך הכל	כושר ניידות	
8	9	61	22	100	307	סך הכל		
7	9	69	16	100	122	חופשי בתנועותיו		
8	10	56	26	100	160	חופשי בסביבות הבית		
16	-	52	32	100	25	מרותק לבית		

מסתבר, שככל שהמרואיין מוגבל יותר בתנועותיו הוא נעזר יותר בשירותי ההתנדבות. 69% מהמרואינים, שהצהירו כי הם חופשיים בתנועותיהם, קנו את הנפט בתחנת הדלק, ורק 16% מהם קיבלו את הנפט ממתנדבים. זאת לעומת 56% מן המוגבלים לסביבות הבית שקנו את הנפט בתחנת הדלק, 10% מהם שקנו אותו ממכונת או מעגלה ליד הבית, ו-26% מהם שקבלו את הדלק ממתנדבים. המגמה מתחדדת עוד יותר כשנבחנו המרותקים לביתם: 32% מהם קיבלו את הדלק מהמתנדבים.

עזרה בהפעלת מכשיר החימום

במסגרת הסקר נבדקה גם מידת הצורך בקבלת סיוע כדי להפעיל את אמצעי החימום של המרואיין (הקשיש), ועל ידי מי ניתן הסיוע.

לוח 11 : הצורך בסיוע להפעלת אמצעי החימום לפי צורת מגורים (באחוזים)

צורת מגורים							סך הכל	לא נזקק לעזרה	לנזקק לעזרה	ניתנת עזרה
קרובי משפחה ואחרים	שכנים	דלירים בבית	בן-זוג	סך-הכל	סך-הכל	באחוזים	סך הכל	לא נזקק לעזרה	לנזקק לעזרה	ניתנת עזרה
6	5	4	4	19	81	100	307	סך הכל		
10	10	6	-	26	74	100	149	לבד		
-	-	-	12	12	88	100	122	עם בן-זוג		
11	-	4	-	15	85	100	46	עם בן-זוג ו/או אחרים		

בסה"כ 19% מהקשוישים שנבדקו נזקקים לסיוע בהפעלת אמצעי החימום שברשותם. כאשר בודקים את הצורך בסיוע להפעלה לפי צורת מגורים, אפשר לראות ש-26% מהאוכלוסייה הגרה לבד זקוקים לסיוע בהפעלה, ושעיקר הסיוע ניתן על ידי שכנים (10%) וקרובי משפחה (9%). בקרב המתגוררים עם בן זוג 12% טענו, שהם נזקקים לסיוע והם נעזרים על ידי בן זוג, ללא צורך בעזרה מגורם חיצוני. בקרב המתגוררים עם בן זוג ו/או אחרים 15% נזקקים לסיוע, הניתן על ידי קרובי משפחה (11%). ודיירים המתגוררים בבית (4%). נשאלת השאלה, האם יש השפעה לאמצעי החימום, שבו משתמשים, על הצורך בסיוע בהפעלה.

לוח 12 : הזדקקות לעזרה בהפעלה לפי אמצעי החימום בפועל

אמצעי החימום	סך הכל		לא נזקק לעזרה בהפעלה (כ- % מסך-הכל)	נזקק לעזרה בהפעלה (כ- % מסך-הכל)
	במספרים מוחלטים	באחוזים		
נפט	235	100	77	23
חשמל	29	100	93	7
הסקה ואחר	19	100	95	5

מז הנתונים עולה, כי 23% מהמשתמשים בתנור נפט נזקקים לעזרה לשם הפעלתו. זאת לעומת 5%-7% הנזקקים לעזרה מז המשתמשים בתנור חשמל או בהסקה. מכאן מתברר, שיש קשר בין אמצעי החימום לבין מידת הצורך בעזרה להפעלתו, כאשר שיעור גבוה יותר נזקק לעזרה בהפעלתו של תנור נפט, שהשימוש בו מורכב יותר.

תקינות המכשיר

לוח 13 : תקינות המכשיר לפי אמצעי חימום בפועל

אמצעי החימום בפועל	סך הכל		לא תקין או לא קיים	תקין
	במספרים מוחלטים	באחוזים		
סך הכל במספרים מוחלטים	307		58	249
באחוזים		100	19	81
נפט	235	100	12	88
חשמל והסקה	48	100	12	88
אין אמצעי חימום	24	100	-	-

בדיקת קיום אמצעי החימום ותקינותם חושפת תופעה מדאיגה לדמי; שכן ל-8% מהקשישים אין אמצעי חימום כלשהו, ואצל 19% נוספים אמצעי החימום איננו תקין. מכאן, של-27% מהאוכלוסייה הקשישה אין הסדרי חימום אפקטיביים: לא נמצאו הבדלים במידת תקינותו של המכשיר לפי אמצעי החימום השונים. 12% מתנורי הנפט ותנורי החשמל נמצאו בלתי מתאימים. נראה, שבעדיפות ראשונה יש למקד את הדאגה לאספקת אמצעי חימום בסיסי כלשהו לקשיש, כדי למנוע מצבים בהם הקשיש נותר ללא אפשרות לחמם את דירתו בחורף.

שעות חימום

כזכור, היה החורף האחרון (שבו נערך הסקר) חורף קר במיוחד, ולכן היה צורך בשעות חימום רבות יותר. 37% חיממו את דירתם 8 שעות ויותר ביום, ו-36% חיממו 4-8 שעות במוצע. לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין מקבלי הסיוע לאלה שאינם מקבלים סיוע במספר שעות ההפעלה.

לוח 14 : מספר שעות החימום ביום לפי קבלת הסיוע

קבלת סיוע	סך הכל		שעות חימום במוצע ליום (כ- % מסך-הכל)		
	במספרים מוחלטים	באחוזים	עד 4 שעות	4-8 שעות	מעל 8 שעות
סך הכל	307	100	19	36	37
מקבלים	77	100	14	37	39
לא מקבלים	230	100	21	35	36

כן נבדקו מספר שעות הפעלת אמצעי החימום, לפי אמצעי החימום שבו משתמשים (ר' לוח 15). מסתבר, שמספר שעות החימום הממוצע הגבוה ביותר נמצא אצל המשתמשים בהסקה. 52% מהם חיממו יותר מ-8 שעות, בעוד שבקרב המחממים באמצעות תנור נפט 40% חיממו יותר מ-8 שעות, ובקרב המחממים בתנור חשמלי רק 34% חיממו יותר מ-8 שעות.

לוח 15 : מס' שעות חימום במוצע לפי אמצעי החימום שברשות המרוויינים (באחוזים)

אמצעי חימום	סך הכל		שעות חימום במוצע ליום (כ- % מסך הכל)			
	במספרים מוחלטים	באחוזים	עד 4 שעות	8-4 שעות	מעל 8 שעות	לא ידוע
סך הכל	307	100	19	36	37	8
תנור נפט	235	100	20	40	40	-
תנור חשמלי	29	100	31	35	34	-
הסקה	19	100	16	32	52	-
אין אמצעי חימום	24	100	-	-	-	-

80% מן המשתמשים בתנור נפט חיממו יותר מ-4 שעות ביום (8-4 שעות ומעל 8 שעות),
84% מן המשתמשים בהסקה ורק 69% מהמשתמשים בתנור חשמלי חיממו יותר מ-4 שעות ביום.

בלוח שלהלן אפשר לראות את מספר שעות החימום הממוצע ביום לפי רמות הזכאות השונות. מסתבר שאצל בעלי רמות הזכאות (1) ו-(4) המהווים את רוב האוכלוסייה שמצב בריאותה ירוד, שיעור האוכלוסייה המחמם יותר מ-8 שעות גבוה יותר מזה המקובל אצל בעלי רמות הזכאות (2) ו-(3) : (50% ו-35%-36% בהתאמה).

לוח 16 : מספר שעות החימום ממוצע ביום לפי הגדרות הזכאות השונות

זכאות	סך-הכל		שעות חימום ממוצע ביום (כ- % מסך-הכל)		
	במספרים מוחלטים	באחוזים	עד 4 שעות	8-4 שעות	8 שעות ויותר
בעלי אמצעי חימום	283	100	21	39	40
זכאות (1)	34	100	21	29	50
זכאות (2)	129	100	22	43	35
זכאות (3)	152	100	22	43	36
זכאות (4)	44	100	20	30	50

ניתן לראות שבכל דרגות הזכאות שיעור המחממים יותר מ-4 שעות דומה, כ-80%.

שעות חימום מספיקות

מאחר שקביעת רמת חימום אופטימאלית היא בעיה סובייקטיבית, הנושא נבדק בהתאם לעמדתם האישית של המרואינים. 58% סברו, שמספר שעות החימום בביתם היה מספיק. נעשה נסיון לבדוק גם בצורה אובייקטיבית באם מספר שעות החימום היה מספיק, וזאת לפי מספר שעות החימום שהקשישים הפעילו את אמצעי החימום שברשותם.

ככל שהחימום נמשך מספר שעות רב יותר, יותר השיבו שמספר שעות החימום היה מספיק. 73% מן המרואינים שחיממו פחות מ-4 שעות ביום ו-43% מן המחממים 4-8 שעות ביום חשבו שהחימום אינו מספיק. רק 13% מן המחממים 8 שעות ויותר חשבו שמספר שעות החימום אינו מספיק. יש להניח שיש קשר בין מספר שעות החימום והאמצעים הכספיים העומדים לרשות האוכלוסייה, ולכן שיעור המרואינים הנ"ל השיבו שמספר שעות החימום לא היה מספיק.

אחוז הקשישים שהפעילו במידה מספקת את אמצעי החימום שברשותם היה גבוה בקרב מקבלי הסיוע ויותר מאשר בקרב אלה שלא קבלו סיוע (69% לעומת 54%) (ר' לוח 17).

לוח 17 : מספיקות*מספר שעות החימום, לפי קבלת סיוע ומספר שעות החימום ביום (כאחוז מסך הכל)

קבלת סיוע ומספר שעות חימום ביום	סך הכל	מספר שעות מספיק	מספר שעות לא מספיק	ללא אמצעי חימום
סך הכל	100	58	34	8
מקבלים	100	69	23	8
לא מקבלים	100	54	38	8
עד 4 שעות חימום				
סך הכל	100	27	73	-
מקבלים	100	40	60	-
לא מקבלים	100	24	76	-
4 עד 8 שעות חימום				
סך הכל	100	57	43	-
מקבלים	100	71	29	-
לא מקבלים	100	52	48	-
8 שעות חימום ויותר				
סך הכל	100	87	13	-
מקבלים	100	88	12	-
לא מקבלים	100	86	14	-

* על פי הערכה סובייקטיבית של המרואינים.

בלוח זה אפשר לראות, שבכל רמת חימום בקרב המקבלים סיוע אחוז המשיבים "כך" מספר שעות החימום מספיק, גבוה יותר בקרב אלה שאינם מקבלים סיוע. אצל אלה שחימומו בפועל 4 שעות, 40% מביין המקבלים חשבו שמספר שעות זה מספיק, לעומת 24% מביין הלא מקבלים שחשבו שמספר שעות זה מספיק. אצל אלה שחימומו בפועל 4-8 שעות, 71% מביין המקבלים סיוע חשבו שמספר שעות זה מספיק, לעומת 52% מביין לא מקבלים שחשבו שמספר שעות זה מספיק. אצל אלה שחימומו יותר מ-8 שעות לא היה הבדל משמעותי ביין המקבלים כיום סיוע לביין אלה שאינם מקבלים סיוע בהערכת מספיקות מספר שעות החימום : כ-86%-88% טענו, שמספר שעות זה מספיק.

הטמפרטורה להפעלת המכשיר

אחת השאלות המתעוררות בקשר לחימום הדירה בחורף היא באיזו טמפרטורה יש להפעיל את המכשיר. בסקר זה נבדק גם הקשר ביין מעלות החום לביין חימום הדירה, מתוך כוונה לעמוד על התנהגות רציונאלית של הקשיש בהקשר זה על פי אמות מידה מקובלות של מניעת בזבז משאבים בימים, שאיך הכרח בחימום הדירה וכו'. בכל ביקור שנערך בביתו של הקשיש נרשמה הטמפרטורה המכסימאלית באותו יום, כפי שנמסרה בכלי התקשורת, וזו שימשה בסיס לעיבודים שנעשו בנושא. המימצאים המוצגים בלוח 18 מגלים דפוסי חימום מקובלים וסבירים בכלל האוכלוסייה, אך יתכן שצורכי החימום של הקשישים גבוהים יותר והדבר מצריך בדיקה מעמיקה יותר.

בטמפרטורות גבוהות יחסית, של 16° ויותר, איך מפעילים את אמצעי החימום, אלא 8% בלבד. בטמפרטורות של 11° - 15° , מרבית האוכלוסייה (כ-69%) איננה מפעילה את החימום, הגם שאלה טמפרטורות נמוכות למדי, שבהחלט מחייבות את חימום הדירה. ייתכן, ששיקולים כספיים הם שמשפיעים כאן. בימים קרים במיוחד מרבית הקשישים מפעילים את אמצעי החימום, אך חלק מהם נאלץ לוותר על חימום הדירה, אם בשל אי קיום מכשיר חימום. תקין, ואם בשל קשיים כספיים. (השפעתו של הגורם הכספי על חימום הדירה נבדקה באמצעות התפלגות הזכאים לפי הגדרות הזכאות השונות.)

לוח 18 : הפעלת מכשיר החימום בטמפרטורות שונות, לפי קבלת השלמת הכנסה

טמפרטורה ביום הראיון					מקבלי השלמת הכנסה (הט"ס)
16 ⁰ +	11-15 ⁰	6-10 ⁰	עד 5 ⁰	סך הכל	
25	138	121	23	307	סך הכל במספרים מוחלטים
100	100	100	100	100	באחוזים
8	22	47	70	34	המכשיר הופעל
92	69	43	30	58	המכשיר לא הופעל
-	9	10	-	8	איך מכשיר
					סך הכל מקבלי השלמת הכנסה
13	75	64	13	165	במספרים מוחלטים
100	100	100	100	100	באחוזים
8	24	45	62	34	המכשיר הופעל
92	69	45	38	59	המכשיר לא הופעל
-	7	10	-	7	איך מכשיר
					סך הכל שאינם מקבלי השלמת הכנסה
12	63	57	10	142	במספרים מוחלטים
100	100	100	100	100	באחוזים
8	21	50	80	35	המכשיר הופעל
92	68	40	20	56	המכשיר לא הופעל
-	11	10	-	9	איך מכשיר

סיכום המימצאים העיקריים

1. מטרתו של סקר חימום דירות הקשישים, שנערך בשכונת נחלאות בירושלים, היתה ללמד את מכלול הבעיות הנוגעות לחימום דירות הקשישים בירושלים (שחלקם מקבל חימום סיוע מגורמים וולונטאריים הפועלים בקהילה, את צורת הסיוע הרצויה ואת האפשרויות להרחיב את הסיוע לאוכלוסייה רחבה יותר באזורים נוספים.

יש לזכור שסקר זה נערך בשכונה אחת בלבד, ושהאוכלוסייה הקשישה בשכונת נחלאות אינה מייצגת בהכרח את כלל האוכלוסייה הקשישה באזורים אחרים ברחבי הארץ, ואף לא בירושלים. זאת לא מבחינת המצב הכלכלי, הבראותי, תנאי הדיור וגורמים נוספים, שניתן ושיש להם השפעה על הצרכים ועל אפשרויות חימום הדירה בחודשי החורף. ייתכן ששכונה זו מאופיינת ביחסי שכנות טובים ובדפוסים מיוחדים של עזרה הדדית. ושל יחסים משפחתיים טובים.

למרות המגבלות והסייגים המקצועיים והמדעיים באשר להשלכות הסקר בקנה מידה ארצי, ננסה לתת אומדנים כלליים לגבי אזורים קרים מאוד, בהנחה שניתן ללמוד ממימצאים אלה לגבי אוכלוסיות רחבות יותר.

2. היקף הזכאים לסיוע בחימום

בהנחה שהזכאות תוקנה על פי הקריטריונים שלהלן:

א. גיל - (גברים 65 ומעלה; נשים 60 ומעלה)

ב. הכנסה - (מקבלי השלמת הכנסה - הט"ס)

ג. צורת מגורים - (מנהל משק בית עצמאי)

מספר משקי הבית שיהנו מהסיוע יהיה כדלקמן:

באזורים הקרים מאוד מתגוררות כ-18 אלף משפחות המקבלות השלמת הכנסה בגיל המתאים, אם הסיוע ינתן רק לקשישים המנהלים משק בית עצמאי, יסתכם מספר הזכאים בכ-15⁽¹⁾ אלף בתי-אב קשישים.

$$(1) \quad 18,000 \times \frac{46}{54} = 15,333$$

18,000 קשישים המקבלים השלמת הכנסה

46% - אוכלוסייה בעלת הזכאות בדרגה (2) בסקר, לפי: גיל, השלמת הכנסה ומשק בית עצמאי,

54% - אוכלוסייה בעלת הזכאות בדרגה (3) בסקר, לפי: גיל והשלמת הכנסה

אם לוקחים בחשבון גם את מצב הבריאות, כלומר, שלהקניית זכאות תווסף גם התנאי שמצב בריאותו של הקשיש אינו תקין (על-פי התרשמות המראיין - בסקר), יסתכם מספר הזכאים בכ-5,000² בתי-אב.

מן הראוי להדגיש שוב, שבמסגרת הסקר מצב הבריאות הוגדר על סמך הצהרתו הסובייקטיבית של הקשיש בפני המראיין (כזכור המראינים היו תלמידי בתי ספר), או על סמך הבחנתו של המראיין בנכות בולטת לעין. בכל מקרה, מצב הבריאות הוא גורם שקשה להגדירו, ולכן יש לשקול האם ניתן לקחתו בחשבון בקביעת הזכאות.

3. מהסקר התברר, שלחלק מהאוכלוסייה הנחקרת (כ-8%) אין כלל אמצעי חימום, ואצל 19% נוספים מכשיר החימום אינו תקין. מכאן, 27% מהאוכלוסייה אינם יכולים לחמם את דירתם בחודשי החורף. לכן יש צורך לאתר את האוכלוסייה החסרה הזאת ולדאוג לכך שיסופק להם אמצעי חימום בסיסי. יתכן, שפעולה זו ניתנת לביצוע מידי על ידי השירות הקהילתי, באזורים השונים, הן הממלכתיים והן הוולונטאריים.

4. מרבית האוכלוסייה הקשישה משתמשת בתנורי נפט (כ-77%), שיעור קטן יותר משתמש בתנורי חשמל (9%). לאמצעי חימום אלה יתרונות וחסרונות, כפי שפורטו על ידי הקשישים שהשתתפו בסקר.

א. תנורי נפט

- 1) הפעלתו זולה יחסית לאמצעי חימום אחרים.
- 2) מחמם שטח גדול יותר של הדירה.

- 1) קשיים בהשגת הנפט ובהובלתו בשל מגבלות בניידות.
- 2) הפעלתו מורכבת, ולכן חלק מהאוכלוסייה נזקק לסיוע בהפעלה.
- 3) קשה לשמור על תקינות המכשיר, התובע טיפול שוטף וטיפולים תקופתיים.

ב. תנורי חשמל

- 1) קל להפעלה, וכמעט אין צורך בעזרה כדי להפעילו.
 - 2) אינו פולט גאזים המקשים על הנשימה.
- 1) אי-שביעות רצון בולטת מהחימום שניתן להפיק מאמצעי חימום זה.
 - 2) הפעלתו יקרה יחסית לאמצעי החימום האחרים, כגון: נפט או הסקה.

העדפת האוכלוסייה הקשישה היא לתנור נפט, העדפה זו קיימת גם אצל אלה המשתמשים בתנורי נפט וגם אצל אלה שאמצעי החימום שברשותם הוא תנור חשמל.

$$18,000 \times \frac{13}{56} = 5,086 \quad (2)$$

18,000 - קשישים המקבלים השלמת הכנסה

13% - אוכלוסייה בעלי דרגת זכאות (1) בסקר לפי: גיל השלמת הכנסה ומשק בית עצמאי ומצב בריאות.

46% - אוכלוסייה בעלי דרגת זכאות (2) בסקר לפי: גיל, השלמת הכנסה, ומשק בית עצמאי.

5. חלק מהקשישים מתקשה לתפעל את מכשיר החימום שברשותו, בעיקר אמורים הדברים לגבי האוכלוסייה המשתמשת בתנורי נפט.

23% מהמשתמשים בתנורי נפט נזקקים לעזרה בהפעלת המכשיר. בדרך כלל הקשישים נעזרים בבן הזוג ובמקרים שבהם הקשיש מתגורר לבד 26% מהם (לוח 11) נעזרים בקרובים, בבני משפחה ושכנים. בהקשר זה יש לקחת בחשבון שהסיוע לא תמיד ניתן בזמן המתאים וכאשר זקוקים לכך.

בעיה נוספת היא הובלת הדלק לבית הקשיש. במקרים, שבהם נזקק הקשיש לסיוע בהובלת הדלק, 51% נהנים מסיוע מצד קרובי משפחה ושכנים, ורק 29% נהנים מהסיוע הוולונטארי הקיים בשכונה.

6. בתזכיר משרד העבודה והרווחה⁽³⁾ מומלץ חימום במשך 16 שעות בממוצע ביום באזורים הקרים מאוד. מהסקר מתברר, ש-21% מחממים עד 4 שעות בממוצע ליום, 39% מחממים 4-8 שעות בממוצע ליום, ורק 40% מחממים יותר מ-8 שעות בממוצע ליום (לוח 16). לכן ברור, שחלק גדול מהאוכלוסייה אינו מחמם את דירתו כפי שמומלץ, והדבר חמור יותר מכיוון שמדובר באוכלוסייה קשישה הפגיעה לקור, בעיקר באזורים קרים מאוד.

הוכחה נוספת לכך שהקשישים אינם מחממים את דירתם במידת הצורך ניתן לראות (לוח 18) בכך, שבטמפרטורה של 5⁰ צלסיוס (ביום הראיון) נמצאו כ-30%, שאמצעי החימום שברשותם לא פעלו בעת הראיון, ובטמפרטורה של 6-10 מעלות צלסיוס אצל 43% מכשיר החימום לא פעל בעת הראיון.

מכל האמור לעיל ברור, שחלק גדול מהקשישים אינו מחמם מספיק את הדירה בחודשי החורף. ניתן להניח, שהסיבה העיקרית לכך היא המיגבלה התקציבית.

7. מיסוד לעומת מערכת וולונטארית

א. המשאבים הכספיים הדרושים גדולים, ולדעתנו רק מסגרת ממלכתית ממוסדת תוכל לתת פתרון מלא לבעיה.

ב. מאחר שמרבית האוכלוסייה נוהגת לחמם את הדירה בתנורי נפט, נשאלת השאלה מהי זעילותה של גמלה כספית לגבי חלק ניכר של האוכלוסייה, הנזקקת לשירותי סיוע בפועל, כמו הובלת הנפט לבית הקשיש.

(3) תזכיר משרד העבודה והרווחה ("מסמך חימום באזורים הקרים במדינה").

ייתכן, שאין פתרון חד-משמעי לדפוס סיוע רצוי. לכן נראה, שהפתרון האופטימאלי הוא שילוב של גמלה כספית שתשולם על ידי גורם ממלכתי, ומתן גמלה בצורת שירותים, כגון אספקת הנפט והובלתו, לאוכלוסייה שתשלום כספי אינו יעיל לגביה. הביצוע יהיה הן באמצעות השירותים הקהילתיים והן על ידי גופים וולונטאריים שכונתיים, דוגמת המועצה בירושלים.

לוחות

נספח

לוח 1: התפלגות הקשישים לפי הגדרות זכאות וגיל

גיל הקשישים				סך הכל	זכאות
80+	71-79	65-70	60-64		
71	102	90	44	307	סך הכל
18	10	12	1	41	סך הכל זכאות (1)
11	5	3	-	19	מזה: מקבלים
7	5	9	1	22	לא מקבלים
48	41	37	15	141	סך הכל זכאות (2)
23	14	10	2	49	מזה: מקבלים
25	27	27	13	92	לא מקבלים
56	48	44	17	165	סך הכל זכאות (3)
26	16	12	2	56	מזה: מקבלים
30	32	32	15	109	לא מקבלים
22	16	12	1	51	סך הכל זכאות (4)
12	7	3	-	22	מזה: מקבלים
10	9	9	1	29	לא מקבלים

לוח 2 - התפלגות הקשישים לפי הגדרות זמאות, צורך בעזרה
 בהפעלה וצורת טגוריס

מס' ת	הפעלה ללא עזרה		נדקה לעזרה		הפעלה לכל		סך הכל		סך הכל	מקבליים			
	מס' זוג	מס' זוג	מס' זוג	מס' זוג	מס' זוג	מס' זוג	מס' זוג	מס' זוג					
7	13	38	58	39	99	111	249	46	112	149	307	סך הכל	
-	4	13	17	-	7	17	24	-	11	30	41	סך הכל זמאות (1)	
-	2	7	9	-	2	8	10	-	4	15	19	מזה: מקבליים	
-	2	6	8	-	5	9	14	-	7	15	22	לא מקבליים	
-	7	31	38	-	37	66	103	-	44	97	141	סך הכל זמאות (2)	
-	3	11	14	-	10	25	35	-	13	36	49	מזה: מקבליים	
-	4	20	24	-	27	41	68	-	31	61	92	לא מקבליים	
7	7	31	45	17	37	66	120	24	44	97	165	סך הכל זמאות (3)	
2	3	10	15	5	10	26	41	7	13	36	56	מזה: מקבליים	
5	4	21	30	12	27	40	79	17	31	61	109	לא מקבליים	
-	4	15	19	-	10	22	32	-	14	37	51	סך הכל זמאות (4)	
-	2	8	10	-	4	8	12	-	6	16	22	מזה: מקבליים	
-	2	7	9	-	6	14	20	-	8	21	29	לא מקבליים	

לוח 3 - התפלגות הקשישים לפי הגדרת זכאות, כושר נכונות ואמצעי הימום בפועל

		אמצעי הימום בפועל										סך הכל			כוסר נכונות זכאות					
		הסקה לאחר		תנוד חשמל		תנוד נפס		ללא אמצעי הימום		ללא אמצעי הימום		ללא אמצעי הימום		סך הכל						
מספר	מספר	ללא אמצעי הימום	ללא אמצעי הימום	ללא אמצעי הימום	ללא אמצעי הימום	ללא אמצעי הימום	ללא אמצעי הימום	ללא אמצעי הימום	ללא אמצעי הימום	ללא אמצעי הימום	ללא אמצעי הימום	ללא אמצעי הימום	ללא אמצעי הימום		ללא אמצעי הימום	ללא אמצעי הימום				
4	12	8	24	3	7	9	19	2	16	11	29	16	125	94	235	25	160	122	307	סך הכל
1	6	1	7	-	-	-	1	1	3	-	4	8	19	2	29	11	28	2	41	סך הכל זכאות (1)
-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	5	11	-	16	5	14	-	19	מזה: מקבלים
1	3	-	4	1	-	-	1	1	3	-	4	3	8	2	13	6	14	2	22	לא מקבלים
2	8	2	12	3	4	2	9	1	7	3	11	9	75	25	109	15	94	32	141	סך הכל זכאות (2)
1	4	-	5	-	-	-	-	-	1	-	1	5	31	7	43	6	36	7	49	מזה: מקבלים
1	4	2	7	3	4	2	9	1	6	3	10	4	44	18	66	9	58	25	92	לא מקבלים
2	9	2	13	3	9	2	14	1	10	4	15	9	85	29	123	15	113	37	165	סך הכל זכאות (3)
1	4	-	5	-	-	-	-	-	1	-	1	5	38	7	50	6	43	7	56	מזה: מקבלים
1	5	2	8	3	9	2	14	1	9	4	14	4	47	22	73	9	70	30	109	לא מקבלים
1	6	-	7	-	2	-	2	2	3	-	5	11	24	2	37	15	34	2	51	סך הכל זכאות (4)
-	3	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	6	13	-	19	6	16	-	22	מזה: מקבלים
1	3	-	4	1	1	-	2	2	3	-	5	5	11	2	18	9	18	2	29	לא מקבלים

לוח 4 - התפלגות הקשישים לפי צורת מגוריהם, קשר עם הקשיש
 בזכאות לפי ההגדרות השונות

עם בן-זוג / או אחרים		עם בן-זוג		ל.ב.ד		סך - הכל		צורת מגוריהם							
יש קשר	סך הכל	יש קשר	סך הכל	יש קשר	סך הכל	יש קשר	סך הכל	קשר עם הקשיש	קשר עם הקשיש						
קשר עם קשיש	קשר עם קשיש	קשר עם קשיש	קשר עם קשיש	קשר עם קשיש	קשר עם קשיש	קשר עם קשיש	קשר עם קשיש	קשר עם קשיש	קשר עם קשיש						
מנהלת קהילתי	מנהלת קהילתי	מנהלת קהילתי	מנהלת קהילתי	מנהלת קהילתי	מנהלת קהילתי	מנהלת קהילתי	מנהלת קהילתי	מנהלת קהילתי	מנהלת קהילתי						
השכונה אחר	השכונה אחר	השכונה אחר	השכונה אחר	השכונה אחר	השכונה אחר	השכונה אחר	השכונה אחר	השכונה אחר	השכונה אחר						
8	38	46	12	1	99	111	21	6	122	149	41	7	259	307	סך - הכל
-	-	-	1	1	9	11	2	2	26	30	3	3	35	41	סך הכל זכאות (1)
-	-	-	1	1	2	4	1	2	12	15	2	3	14	19	מזה: מקבלים
-	-	-	-	-	7	7	1	-	14	15	1	-	21	22	לא מקבלים
-	-	-	7	1	35	43	12	4	81	97	19	5	117	141	סך הכל זכאות (2)
-	-	-	3	1	9	13	7	2	27	36	10	3	36	49	מזה: מקבלים
-	-	-	4	-	26	30	5	2	54	61	9	2	81	92	לא מקבלים
4	18	24	7	1	36	44	12	4	81	97	23	7	135	165	סך הכל זכאות (3)
1	6	7	3	1	9	13	7	2	27	36	11	3	42	56	מזה: מקבלים
3	12	17	4	-	27	31	5	2	54	61	12	4	93	109	לא מקבלים
-	-	-	3	1	10	14	4	2	31	37	7	3	41	51	סך הכל זכאות (4)
-	-	-	3	1	2	6	1	2	13	16	4	3	15	22	מזה: מקבלים
-	-	-	-	-	8	8	3	-	18	21	3	-	26	29	לא מקבלים

לוח 5 - התפלגות הקשישים לפי אמצעי חימום בפועל שביעות רצון
מאמצעי החימום והגדרות הזכאות השונות

עילא אמצעי חימום	הסקה דאחר		תנור חשמל		תנור נפט		סך הכל				אמצעי חימום בפועל שביעות רצון	סך הכל	סך הכל	
	לא	שבע	ללא	שבע	לא	שבע	ללא	שבע	ללא	שבע				ללא
24	7	12	19	18	11	29	93	142	235	24	118	165	307	
7	1	-	1	2	2	4	12	17	29	7	15	19	41	סך הכל זכאות (1)
3	-	-	-	-	-	-	6	10	16	3	6	10	19	מזה: מקבלים
4	1	-	1	2	2	4	6	7	13	4	9	9	22	לא מקבלים
12	3	6	9	6	5	11	32	65	109	12	53	76	141	סך הכל זכאות (2)
5	-	-	-	1	-	1	18	25	43	5	19	25	49	מזה: מקבלים
7	3	6	9	5	5	10	26	46	66	7	34	51	92	לא מקבלים
13	5	9	14	8	7	15	47	76	123	13	60	92	165	סך הכל זכאות (3)
5	-	-	-	-	1	1	19	31	50	5	19	32	56	מזה: מקבלים
8	5	9	14	8	6	14	28	45	73	8	41	60	109	לא מקבלים
-	2	-	2	3	2	5	15	22	37	7	20	24	51	סך הכל זכאות (4)
-	-	-	-	-	-	-	6	13	19	3	6	13	22	מזה: מקבלים
-	2	-	2	3	2	5	9	9	18	4	14	11	29	לא מקבלים

לוח 6 - התפלגות הקשישים לפי צורת מגורלים, הובלת הדלק לבית הקשיש
והגדרות הזכאות השונות

צורת מגורלים	עם בן זוג בלבד			לבד			סך הכל							
	עם בן זוג אחרים	עם בן זוג בלבד	לבד	מנהלת שכינים או קרובים	מנהלת שכינים או קרובים	מנהלת שכינים או קרובים	מנהלת שכינים או קרובים	מנהלת שכינים או קרובים	מנהלת שכינים או קרובים					
מנהלת שכינים	4	13	46	29	25	28	112	68	59	144	82	57	307	סך הכל
מנהלת שכינים או קרובים	-	-	-	3	6	2	11	11	19	17	22	2	41	סך הכל זכאות (1)
מנהלת שכינים או קרובים	-	-	-	1	3	-	4	3	12	4	15	-	19	מזה: מקבלים
מנהלת שכינים או קרובים	-	-	-	5	5	2	7	8	7	13	7	2	22	לא מקבלים
מנהלת שכינים או קרובים	-	-	-	26	26	6	44	38	46	65	57	19	141	סך הכל זכאות (2)
מנהלת שכינים או קרובים	-	-	-	3	10	-	13	5	30	8	40	1	49	מזה: מקבלים
מנהלת שכינים או קרובים	-	-	-	23	23	6	31	33	16	57	17	18	92	לא מקבלים
מנהלת שכינים או קרובים	4	16	24	12	26	6	44	38	46	68	62	35	165	סך הכל זכאות (3)
מנהלת שכינים או קרובים	2	4	7	10	3	-	13	5	30	10	44	2	56	מזה: מקבלים
מנהלת שכינים או קרובים	2	15	17	23	23	6	31	33	16	58	18	33	109	לא מקבלים
מנהלת שכינים או קרובים	-	-	-	6	6	2	14	17	20	23	26	2	51	סך הכל זכאות (4)
מנהלת שכינים או קרובים	-	-	-	5	1	-	6	3	13	4	18	-	22	מזה: מקבלים
מנהלת שכינים או קרובים	-	-	-	5	1	9	8	14	7	19	8	2	29	לא מקבלים

לוח 7 - התפלגות הקשישים לפי שעות חימום בפועל, שעות חימום מספיקות
(לפי דעת הקשיש) והגדרות הזכאות השונות

ללא אמצעי חימום	שעות 8 +		שעות 4 - 8		עד 4 שעות		סך הכל		שעות חימום בפועל					
	שעות חימום לא מספיקות	שעות חימום לא מספיקות	שעות חימום לא מספיקות	שעות חימום לא מספיקות	שעות חימום לא מספיקות	שעות חימום לא מספיקות	שעות חימום לא מספיקות	שעות חימום לא מספיקות	סך הכל	שעות חימום מספיקות				
24	15	98	113	48	63	111	43	16	59	24	106	177	307	סך הכל
7	4	13	17	4	6	10	6	1	7	7	14	20	41	סך הכל זכאות (1)
3	3	7	10	1	3	4	2	-	2	3	6	10	19	מזה: מקבלים
4	1	6	7	3	3	6	4	1	5	4	8	10	22	לא מקבלים
12	8	37	45	27	28	55	22	7	29	12	57	72	141	סך הכל זכאות (2)
5	4	15	19	4	13	17	5	3	8	5	13	31	49	מזה: מקבלים
7	4	22	26	23	15	38	17	4	21	7	44	41	92	לא מקבלים
13	9	45	54	31	34	65	25	8	33	13	65	87	165	סך הכל זכאות (3)
5	3	18	21	5	16	21	6	3	9	5	14	37	56	מזה: מקבלים
8	6	27	33	26	18	44	19	5	24	8	51	50	109	לא מקבלים
7	5	17	22	5	8	13	7	2	9	7	17	27	51	סך הכל זכאות (4)
3	3	10	13	1	3	4	2	-	2	3	6	13	22	מזה: מקבלים
4	2	7	9	4	5	9	5	2	7	4	11	14	29	לא מקבלים

לוח 8 - התפלגות הקישושים לפי אמצעי חימום בפועל, אמצעי חימום מועדף (לדעתם) והגדרות הזכאות השונות

		הסקה נאחר		תנור השמלי		תנור נפט		תנור השמלי		תנור נפט		סך הכל		אמצעי חימום בפועל			
לא ידוע	הסקה נאחר	תנור השמלי	תנור נפט	הסקה נאחר	תנור השמלי	תנור נפט	הסקה נאחר	תנור השמלי	תנור נפט	הסקה נאחר	תנור השמלי	תנור נפט	סך הכל	אמצעי חימום מועדף	אמצעי חימום		
24	13	4	2	19	4	4	29	27	33	175	235	24	44	52	187	307	סך הכל
7	-	1	-	1	2	2	4	1	2	26	29	7	3	5	26	41	סך הכל זכאות (1)
3	-	-	-	-	-	-	-	1	2	13	16	3	1	2	13	19	מזה: מקבלים
7	-	1	-	1	2	4	4	-	-	13	13	4	2	3	13	22	לא מקבלים
12	6	2	1	9	3	7	11	10	14	85	109	12	19	23	87	141	סך הכל זכאות (2)
5	-	-	-	-	-	1	1	6	4	33	43	5	6	5	33	49	מזה: מקבלים
7	6	2	1	9	3	6	10	4	10	52	66	7	13	18	54	92	לא מקבלים
13	9	3	2	14	4	9	15	12	16	95	123	13	25	28	99	165	סך הכל זכאות (3)
5	-	-	-	-	-	1	1	8	6	36	50	5	8	7	36	56	מזה: מקבלים
8	9	3	2	14	4	8	14	4	10	59	73	8	17	21	63	109	לא מקבלים
7	-	1	1	2	2	3	5	3	3	31	37	7	5	7	32	51	סך הכל זכאות (4)
3	-	-	-	-	-	-	-	1	2	16	19	3	1	2	16	22	מזה: מקבלים
4	-	1	1	2	2	3	5	2	1	15	18	4	4	5	16	29	לא מקבלים

לוח 9 - התפלגות הקטגוריות לפי אמצעי היטום בפועל, תקינות המכשיר והגודרות הזכאות השונות

ללא אמצעי היטום	הסקה ואחר		תנור השמלי				תנור נפט				סך הכל				אמצעי היטום בפועל
	מכשיר תקין לא תקין	מכשיר תקין לא תקין	מכשיר תקין לא תקין	מכשיר תקין לא תקין	מכשיר תקין לא תקין	מכשיר תקין לא תקין	מכשיר תקין לא תקין	מכשיר תקין לא תקין	מכשיר תקין לא תקין	מכשיר תקין לא תקין	מכשיר תקין לא תקין	מכשיר תקין לא תקין	מכשיר תקין לא תקין	מכשיר תקין לא תקין	
24	2	17	19	4	25	29	28	207	235	24	34	249	307	סך הכל	
7	1	-	1	-	4	4	4	25	29	7	5	29	41	סך הכל זכאות (1)	
3	-	-	-	-	-	-	3	13	16	3	3	13	19	מזה: מקבלים	
4	1	-	1	-	4	4	1	12	13	4	2	16	22	לא מקבלים	
12	2	7	9	3	8	11	15	94	109	12	20	109	141	סך הכל זכאות (2)	
5	-	-	-	1	-	1	7	36	43	5	8	36	49	מזה: מקבלים	
7	2	7	9	2	8	10	8	58	66	7	12	73	92	לא מקבלים	
13	3	11	14	4	11	15	17	106	123	13	24	128	165	סך הכל זכאות (3)	
5	-	-	-	1	-	1	7	43	50	5	8	43	56	מזה: מקבלים	
8	3	11	14	3	11	14	10	63	73	8	16	85	109	לא מקבלים	
7	1	1	2	-	5	5	5	32	37	7	6	38	51	סך הכל זכאות (4)	
3	-	-	-	-	-	-	4	15	19	3	4	15	22	מזה: מקבלים	
4	1	1	2	-	5	5	1	17	18	4	2	23	29	לא מקבלים	

**לוח 10 - התפלגות הקשישים לפי אמצעי הימום בפועל, שעות הימום בממוצע ליום
והגדרות הזכאות השונות**

אמצעי הימום בפועל	סך הכל		תנור נפט		תנור חשמלי		הסקה ואחר		סך הכל	סך הכל	שעות הימום בממוצע ליום
	סך הכל	סך הכל	תנור נפט	תנור חשמלי	הסקה ואחר	סך הכל	סך הכל				
שעות הימום	עד	4-8	8+	עד	סך הכל	עד	סך הכל	עד	סך הכל	עד	סך הכל
בממוצע ליום	4	שעות	שעות	4	שעות	4	שעות	4	שעות	4	שעות
זכאות	שעות	הימום	הימום	שעות	שעות	שעות	שעות	שעות	שעות	שעות	שעות
סך הכל	59	111	113	47	235	24	113	111	59	307	סך הכל
סך הכל זכאות (1)	7	10	17	5	29	7	17	10	7	41	סך הכל זכאות (1)
מזה: מקבליים	2	4	10	2	16	3	10	4	2	19	מזה: מקבליים
לא מקבליים	5	6	7	3	13	4	7	6	5	22	לא מקבליים
סך הכל זכאות (2)	29	55	45	22	109	12	45	55	29	141	סך הכל זכאות (2)
מזה: מקבליים	8	17	19	7	43	5	19	17	8	49	מזה: מקבליים
לא מקבליים	21	38	26	15	66	7	26	38	21	92	לא מקבליים
סך הכל זכאות (3)	33	65	54	23	123	13	54	65	33	165	סך הכל זכאות (3)
מזה: מקבליים	9	21	21	8	50	5	21	21	9	56	מזה: מקבליים
לא מקבליים	24	44	33	15	73	8	33	44	24	109	לא מקבליים
סך הכל זכאות (4)	9	13	22	7	37	7	22	13	9	51	סך הכל זכאות (4)
מזה: מקבליים	2	4	13	2	19	3	13	4	2	22	מזה: מקבליים
לא מקבליים	7	9	9	5	18	4	9	9	7	29	לא מקבליים

לוח 11 - התפלגות הקשישים לפי הצורך בסיוע להפעלת אמצעי החימום ומגיש הסיוע, צורת המגורים ואמצעי החימום שבו משתמשים

נזקק לעזרה על ידי:						לא נזקק לעזרה		סך הכל	צורת מגורים ואמצעי החימום בפועל
אחר	מתנדבים	שכנים	דייר בבית	בן-זוג	סך הכל	סך הכל			
19	-	15	11	13	58	249	307	סך הכל	
14	-	15	9	-	38	111	149	גר לבד	
-	-	-	-	13	13	99	111	עם בן-זוג	
5	-	-	2	=	7	39	47	גר עם אחרים	
תנור נפט									
18	-	15	9	13	55	180	235	סך הכל	
13	-	15	7	-	35	79	114	גר לבד	
-	-	-	-	13	13	73	86	גר עם בן זוג	
5	-	-	2	-	7	28	35	גר עם אחרים	
תנור חשמל									
			2	-	2	27	29	סך הכל	
			2	-	2	12	14	גר לבד	
				-	-	11	11	גר עם בן-זוג	
				-	-	4	4	גר עם אחרים	
הסקה ואחר									
1					1	18	19	סך הכל	
1					1	8	9	גר לבד	
				-	-	7	7	גר עם בן-זוג	
					-	3	3	גר עם אחרים	
אין חימום									
				-	-	24	24	סך הכל	
					-	12	12	גר לבד	
				-	-	8	8	גר עם בן-זוג	
					-	4	4	גר עם אחרים	

לוח 12 - התפלגות הקשישים לפי שעות חזמים ביום, אמצעי החזמים
 ושביעות רצון טאמעני החזמים

ללא אמצעי חזמים	ב פ ר ט				ש ע ת				סך הכל		אמצעי החזמים תפועל	אמצעי החזמים שביעות רצון							
	8 שעות ויותר	מנור מנור נפט הכל	4 שעות	4-8 שעות	3 שעות	4 שעות	מנור מנור נפט הכל	מנור מנור נפט הכל	ללא אמצעי חזמים	הסקה ואחר			מנור מנור נפט הכל	מנור מנור נפט הכל					
24	10	10	93	113	6	10	95	111	3	9	47	59	24	19	29	235	307	סך הכל	
-	9	5	76	90	2	4	59	59	1	2	13	16	-	12	11	142	165	שבע רצון	
-	1	5	17	23	4	6	42	52	2	7	34	43	-	7	18	93	118	איננו שבע רצון	
24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	-	-	-	24	סך הכל	אין תשובה

לוח 14 - התפלגות האוכלוסיה לפי מקום רכישה הדלק, הובלת הדלק
וכושר נידדות של הקטנים

ללא אמצעי חיסום	צורת רכישה או קבלת הדלק												סך הכל	הובלת הדלק לבית הקטנים	כושר ניידות										
	מכריות או עגלה			תחנת דלק			מתנדבים			סך הכל															
	סלולר	טלפון	אחר	סלולר	טלפון	אחר	טלפון	אחר	סלולר	טלפון	אחר	סלולר	טלפון	אחר	סך הכל										
24	2	12	7	6	27	20	97	19	51	187	0	4	9	56	0	69	24	26	118	82	57	307	סך הכל :		
8	-	7	-	4	11	4	38	5	37	84	-	2	5	12	-	19	8	6	50	17	41	122	הרפסי		
12	2	5	7	2	16	15	49	12	14	90	-	2	1	39	-	42	12	19	55	58	16	160	הרפסי בית		
4	-	-	-	-	-	-	10	2	-	13	-	-	3	5	-	8	4	1	13	7	-	25	מרתק לכסא		

ג. היכונה - מנהלת היכונה

לוח 15 - התפלגות האוכלוסייה לפי אמצעי חימום מועדף, הסיבות להעדפה
 ואמצעי החימום בפרט

לא ידוע	אמצעי חימום מועדף											סה"כ	סה"כ	אמצעי חימום בפרט												
	אחר	הסקה	חשמל			גז			סך הכל						סיבות להעדפה											
לא ידוע	אחר	הסקה	אחר	חשמל	גז	אחר	חשמל	גז	אחר	חשמל	גז	אחר	חשמל	גז	אחר	חשמל	גז									
24	31	8	5	44	11	10	6	23	2	52	56	32	5	26	68	187	24	67	73	11	57	75	307			
-	-	-	2	27	8	4	4	17	-	33	55	30	5	22	63	175	-	63	54	9	44	65	235			
-	3	-	1	4	2	4	1	5	2	15	1	-	-	4	5	10	-	3	7	2	9	8	29			
-	8	3	2	13	1	2	-	1	-	4	1	2	-	-	-	2	-	1	12	-	4	2	19			
24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	1	1	2	14	6	24			

לוח 16: הפעלת מכשיר החימום בטמפרטורות שונות לפי

קבלת השלמת הכנסה (הט"ס)

טמפרטורה (C) ביום הראיון					מקבלי השלמת הכנסה (הט"ס)
16+	11-15	6-10	עד 5	סך הכל	
25	138	121	23	307	סך הכל
2	31	57	16	106	המכשיר הופעל
23	95	52	7	177	המכשיר לא הופעל
-	12	12	-	24	איך מכשיר
					סך הכל מקבלי השלמת הכנסה
13	75	64	13	165	המכשיר הופעל
1	18	29	8	56	המכשיר לא הופעל
12	52	29	5	98	איך מכשיר
-	5	6	-	11	
					סך הכל שאינם מקבליים השלמת הכנסה
12	63	57	10	142	המכשיר הופעל
1	13	28	8	50	המכשיר לא הופעל
11	43	23	2	79	איך מכשיר
-	7	6	-	13	

